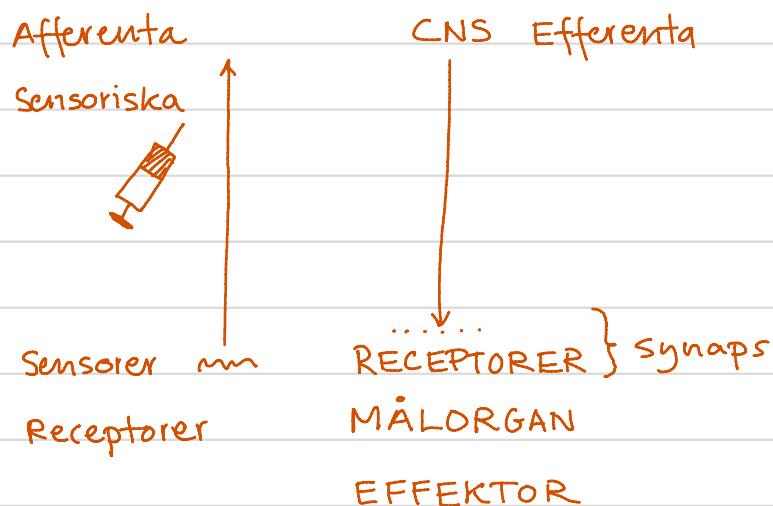

PERIFERA NERVSYSTEMET - Många sjukdomar

3 Olika regelsystem: Nervösa, endokrina, immunologiska

Neurogen inflammation

- Sensoriska neuron kan direkt verka på blodkärl (vidga), mastceller etc.
  - axonreflexen
- Substans P → mastcell ⇒ frisättning av histamin.

Tänkemässigt styrning av autonoma nervsystemet:

ex: tänka på något obehagligt → hjärntklappning, gå på toa innan bio.

EFFEKTORER, ANS

Hjärtat, glatt muskulatur, endokrina körtlar, endokrina k./cellsystem

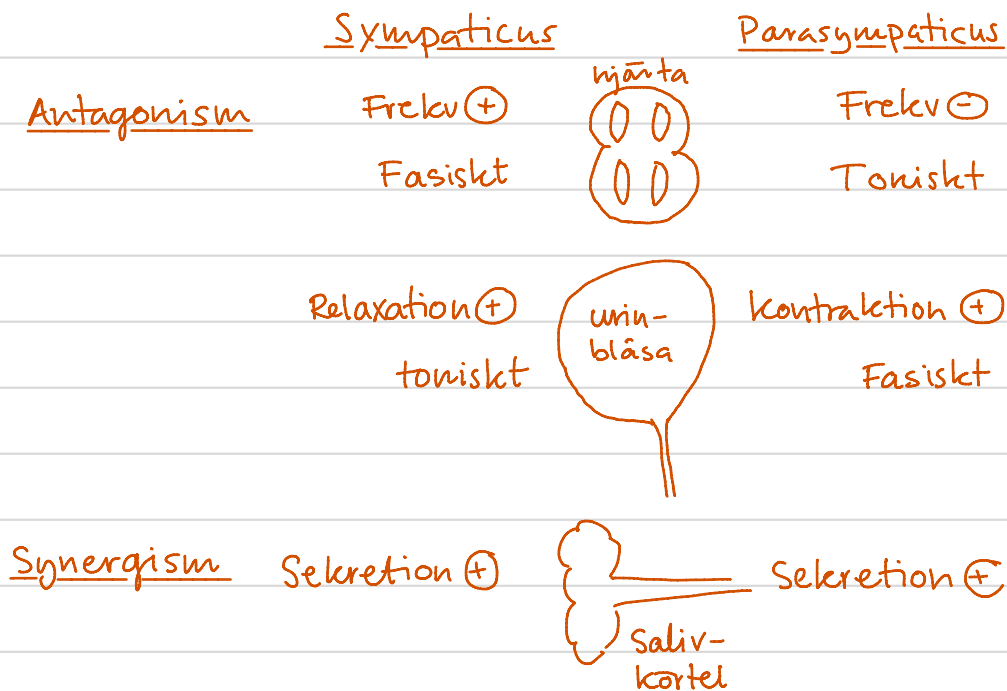
Metabolism ~ levern → glukos

fettceller → fettsyror

Trofisk effekt: näringstillförsel till vävnad → bibehåller normal funktion
långsiktig

Somatomotoriska systemet:

- kontraktion: trofisk

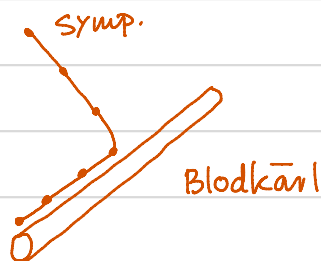
Uppdelningen inte så tydlig som ofta påskins

Sympaticus   Sympaticus
FIGHT   FLIGHT

FREEZE
parasympaticus

Vasokonstriktornerv

Tonus ger ett utgångsläge
→ ändrad nervaktivitet kan
både öka och minska tonen;
kan få både konstriktion &
dilatation

Annat ex: pupill → kan både öka & minska i strl; mydriasis/mios

ATP som transmittor $\rightarrow$ purinerg

peptiderg transmission

BIOKEMISK INDELNING

VIP

Acetylcholin $\rightarrow$ kolinerg nerv / (kan också ha Vasoaktiv Intestinal Peptid)

Noradrenalin $\rightarrow$ adrenerg nerv (av historiska skäl) / Neuropeptid Y NPY

Sympatiska, postganglionära nerver till svettkörtlar, ekrina körtlar har acetylcholin som transmittor

Frey's syndrom allt. gustatorisk svettning

- kinden rodnar (ena) när man äter.

Auriculo-temporalisherven

- skada på parotis innervation ger också skada på svettkörtlarnas innervation.

Flera olika transmittorer komplicerar. Svårt att tillverka & administr. peptider $\rightarrow$ få/inga läkemedel som angriper peptiderga receptorer.

Finns också transmission vi kräveoxid (NO): Nitrg? transmiss. Viagra verkar på dessa receptorer.

$\hookrightarrow$ verkar hämmande på fosfodiesteras $\rightarrow$ $[cGMP] \uparrow \rightarrow$ relaxation.
 $\hookrightarrow$ omvandl cGTP $\rightarrow$ cGMP

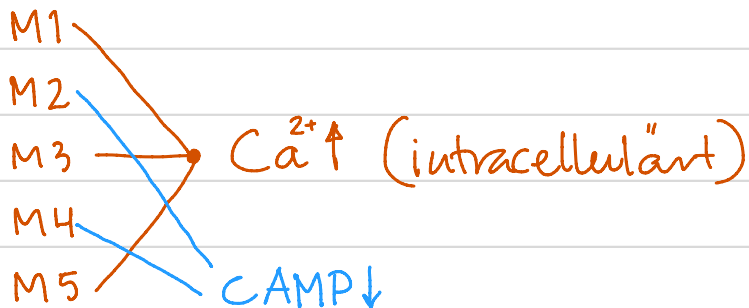
KOLINERGA - ACh

Nikotinreceptorn

- Inhiberas av curare (indiainskt pilgift) N_M - skelettmuskulatur
- Ganglieblockerare N_M - användes vid snabbt ökande blodtryck, hjärnblödning

Muskarinreceptorn-

- Atropin blockerar effektivt - mycket biverkningar $\rightarrow$ letade efter mer selektiva blockerare/undergrupper av muskarinreceptorn

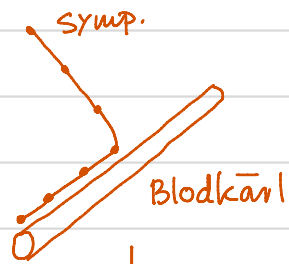

Ex: Hjärtat: M2

Exokrina körtlar: M1, M3

Urinblåsa: M2, M3

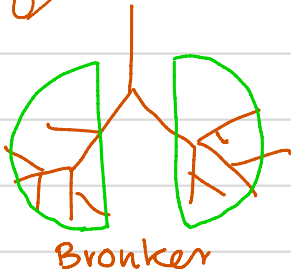
ADRENERGA RECEPTORER

"Excitatoriskt" svar

Noradrenalin $\rightarrow$ adrenalin $\rightarrow$ isoprenalin

α -receptor

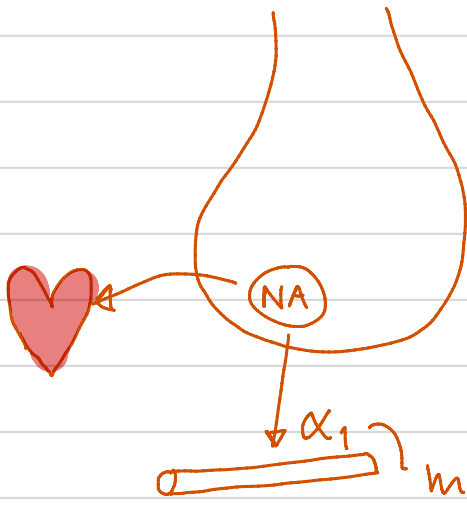

"Inhibitoriskt" svar

Isoprenalin $\rightarrow$ adrenalin $\rightarrow$ noradrenalin

β_1/β_2 -recept

β_3 -receptorn: lipolys - frisättning av fria fettsyror.

α -receptorblockerare $\rightarrow$ ökad frisättn. av noradrenalin. $\rightarrow$

α_2 -nerv (autoreceptor)

$\hookrightarrow$ klonidin stimulerar $\alpha_2 \rightarrow$ behandl. vid hypertoni

α_1 $\rightarrow$ närorgan

Ex: α -blockerare $\rightarrow$ dilatation av kärl $\rightarrow$ ökad frisättning av NA $\rightarrow$ ökad hjärtfrekvens (pga har β -blockerare) $\rightarrow$ togs fram mer selektiva α_1 -blockerare

Receptorer på målorgan men ej nerv

ex: bronker; β_2 receptorer som reagerar på cirkulerande adrenalin

Membranstabilisering

Adrenergika ← syftar på receptorer med nervförbindelse

Adrenoceptorer: mer övergripande begrepp, innefattar både recept. med & utan nerv.

RECEPTORDYNAMIK

"Propanolol withdrawal"

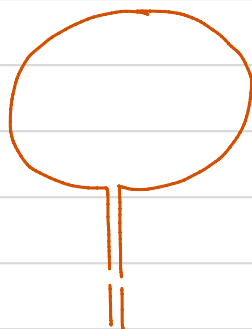
Farmakologisk denervering

- * Kompensatorisk mekanism vid receptorbl.
→ skapas fler receptorer. Märks inte eftersom de nya också blockeras. Då medicinering upphör → hjärtflimmer/infarkt. $\Rightarrow$ medicinering skall avslutas gradvis.

Hypertyreos / tyreotoxikos

T_3, T_4 kan öka

- Patient behandlas med β -blockerare

- * Östrogen - upprätthåller slemhinnor
- ökar också antal α_1 -receptorer

Progesteron

- * Ökar antalet β_2 -receptorer

Pseudokolinesteras - cirkulerande i blodet

Acetylcholin finns exv i brännässlor, placentan → kan vara fylogenetisk orsak till pseudokolinesteras.

Botulinumtoxin hindrar frisättning av vesiklar. Extremt giftigt men kan användas terapeutiskt: minska dreggling, slappna av urinblåsa kramp, nackspärr, sväljningsrårighet

Upptag av noradrenalin

upptag 1 - neuronalt återupptag ~ 75%

upptag 2 - extraneuralt återupptag ~ 20%

diffusion ~ 5%

Parasympatomimetika

- Omfattande biverkningar om det ges systemiskt → lokal administrat.

Kolinesterashämmare - reversibla

- hämmar acetylcholinesteras → [acetylcholin] ↑
- glaukom, demens

Irreversibla

- Malation, nervgaser

Antagonister

- Atropinlika
- Antikolinerga - muskarinreceptorer (oftast)

Atropin - Bilmört → atropinfeber - temperaturcentrum påverkas.

Neuromuskulära blockerare - skelettmuskel

- Curare - användes under operation för relaxation av bukmuskulatur
- men hade lång verkningsstid - ville hitta något med kortare verkningsstid.
- succinylcholin - depolariserande blockerare. Ger initial depolarisering med efterföljande paralyt (då jonkanalen trötts ut)

Adrenerg transmission

A. Sympatomimetika

α_1 -adrenoceptor stimuler. : adrenalin

- yttlig blödning, tillsammans med lokal anaestetika (kontraherar kärl
→ anaestetika stannar lokalt)

B. Sympatolytika

α_1 -adrenoceptor blockering: prazosin

hypertension, godartad prostata hyperplasi

- biverkning lågt blodtryck, nästäppa.